

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Анастасієвої Вікторії Вікторівни «Відсторонення від посади
як захід забезпечення кримінального провадження», підготовленої на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Застосування кримінального процесуального примусу під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження є необхідним для реалізації завдань, визначених законодавцем, забезпеченні належного досудового розслідування та судового провадження. В доктрині кримінального процесуального права відсторонення від посади належать до заходів попередження, та покликаний запобігти спробам підозрюваного, обвинуваченого ухилитись від слідства та суду, вчиняти дії пов'язані із перешкоджанням кримінальному провадженню чи вчиненню нових кримінальних правопорушень. Крім того, вказаний захід забезпечення кримінального провадження переслідує не тільки мету попередити спроби підозрюваного, обвинуваченого перешкоджати встановленню істини у кримінальному провадженні, а й забезпечити виконання обвинувального вироку.

У юридичній літературі питання застосування відсторонення від посади досліджено недостатньо, хоча окремі аспекти цієї проблеми в різні історичні періоди вивчали вітчизняні та зарубіжні вчені. Сьогодні кримінальне процесуальне законодавство зазнало значних, зокрема в світлі євроінтеграційних процесів в Україні, як на наш погляд, прогресивних змін, що певною мірою відповідає європейським стандартам кримінального судочинства. Водночас окремі питання потребують глибокого теоретичного розроблення, подальшого вивчення.

Вказані та інші обставини обумовили актуальність досліджуваної теми дисертації.

Крім того, актуальність дисертаційної роботи підкреслюється тим, що вона відповідає вимогам до розвитку та удосконалення системи правосуддя та

конституційного судочинства, Угоді про асоціацію України з ЄС. Обрана тема дослідження пов'язана із виконанням завдань, визначених у Стратегією національної безпеки, затвердженою Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020, ґрунтується на положеннях Плану основних заходів Міністерства внутрішніх справ України на 2021 рік (наказ МВС України від 28 грудня 2020 р. № 920), та інших нормативно-правових документів. Робота відповідає пріоритетним напрямкам наукових досліджень відповідно до Наказу МВС України «Про затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки» (Наказ МВС від 11 червня 2020 р. № 454), Орієнтовного переліку перспективних напрямів наукових досліджень у галузі кримінального процесу на період 2023-2028 роки (Лист Національної академії правових наук від 18.01.2023 р.), Основним напрямом наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018-2020 роки, схвалених Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол від 26 грудня 2017 р. № 28/1).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачкою, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими. Здобуті дисертанткою результати базуються на комплексному використанні методів наукового пізнання, які в своєму логічному поєднанні дали змогу всебічно розглянути проблему застосування відсторонення від посади у кримінальному провадженні, досягти поставлену мету та вирішити завдання.

Методологічним підґрунтям роботи дослідження Анастасієвої В.В. стала сукупність філософських, загальнонаукових (аналіз і синтез; індукція і дедукція; моделювання; абстрагування і конкретизація) та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема: , дослідження Анастасієвої В.В. *методи формальної логіки* (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, абстрагування) – для детального з'ясування змісту розглянутих питань (у всіх розділах дисертації); *спеціально-правові методи*, передусім: *історико-правовий* –

використано для розгляду етапів становлення кримінального процесуального законодавства України щодо регламентації відсторонення від посади (підрозділ 1.1); *порівняльно-правовий* – під час аналізу норм матеріального та процесуального права, наукових категорій, визначень та підходів (розділи 1–3). *Метод системного аналізу*, а також *системно-структурний* та *формально-логічний методи* дали можливість розкрити сутність відсторонення від посади у кримінальному провадженні, визначити його підстави та мету та сформувані порядок реалізації даного заходу забезпечення у кримінальному провадженні (підрозділи 1.2, 2.1). *Порівняльно-правовий метод* застосовано для порівняльного аналізу вітчизняного кримінального процесуального закону із законодавством іноземних держав (підрозділ 1.4). *Методи моделювання і прогнозування* використано для формування пропозицій щодо вдосконалення окремих положень КПК України, що регулюють порядок прийняття слідчим суддею, судом рішення про застосування відсторонення від посади (підрозділи 2.2, 2,3). *Статистичний метод* – задля підтвердження теоретичних висновків даними державної та відомчої статистики, узагальнення результатів вивчення емпіричних джерел (розділи 1–3); *соціологічний метод* (анкетування, інтерв'ювання) – надав можливість оцінити погляди практичних працівників, з'ясувати ефективність застосування окремих правових й організаційних заходів (розділи 1–3).

Заслуговує на увагу широка емпірична база дослідження: статистичні й аналітичні матеріали Офісу Генерального прокурора, МВС і Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Державної судової адміністрації України за 2019–2022 роки; рішення Європейського суду з прав людини, Конституційного Суду України та Верховного Суду; результати опитування 182 слідчих органів досудового розслідування Національної поліції України; дані, отримані при вивченні 336 кримінальних проваджень, досудове розслідування в яких здійснювали слідчі Національної поліції України протягом 2017–2022 років. Уміле використання широкого спектру сучасних методів наукового пошуку в поєднанні з практичним досвідом дисертантки також

позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості сформульованих висновків і рекомендацій.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях визначається тим, що з огляду на наявні основні положення теорії кримінального процесу, криміналістики й узагальнення слідчої, судової практики, на дисертаційному рівні сформовано основи теоретичні положення та практичні рекомендації щодо застосування заходу забезпечення кримінального провадження у формі відсторонення від посади, визначено низку положень, висновків і рекомендацій, що становлять наукову новизну, зокрема:

вперше:

– доповнення підстав застосування відсторонення від посади з формуванням відповідних пропозицій щодо удосконалення кримінального процесуального законодавства (п. 6 ч. 2 ст. 155 КПК України), зокрема: перешкоджання або протиправний вплив на проведення ревізій, відомчих перевірок; незаконний вплив на проведення експертиз під час досудового розслідування; протиправне втручання в діяльність органів, які здійснюють кримінальне провадження; створення перешкод нормальній діяльності слідчого з метою ускладнення кримінального провадження;

– доведено необхідність нормативно-правового закріплення механізму правового регулювання відсторонення від посади осіб, що призначаються Президентом України шляхом запровадження загальної процедури, яка визначена Главою 14 КПК України, задля забезпечення належного судового захисту особи під час вирішення питання про обмеження її конституційних прав та свобод;

– пропозиції надати право дізнавачу за погодженням з прокурором під час розслідування кримінальних проступків та за наявності передбачених кримінальним процесуальним законом підстав подавати клопотання про відсторонення від посади, на основі вказаного запропоновано внесення

відповідних змін до Глави 55 КПК, зокрема до ст. 299 КПК України та ч. 1 ст. 154 КПК України, шляхом заміни слова «злочину» словосполученням «кримінального правопорушення»;

– аргументовано необхідність встановлення вимоги щодо вирішення питання про тимчасове відсторонення судді від адміністративної посади одночасно із вирішенням питання про тимчасове відсторонення його від здійснення правосуддя, та доповнення ч. 1 ст. 155-1 КПК України: «Рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності тягне за собою тимчасове відсторонення судді від адміністративної посади»;

– пропозиції щодо розмежування процесуального статусу керівника органу досудового розслідування та прокурора під час здійснення нагляду за дотриманням законодавства під час застосування відсторонення від посади, з метою усунення протиріч між Конституцією України та КПК України шляхом чіткого визначення процесуальних обов'язків в кримінальному провадженні, якими наділений прокурор та керівник органу досудового розслідування.

удосконалено:

– основні ознаки відсторонення від посади у кримінальному провадженні: інструменталізм (є засобом досягнення мети кримінального провадження, а саме забезпечення належного ходу досудового розслідування та судового розгляду у конкретній справі); однорідність (повинні бути достатніми лише для забезпечення тієї мети, яка має бути досягнута в суді); пропорційність (забезпечують співвіднесення з передбачуваним результатом кримінального провадження та повинні бути йому пропорційним); юрисдикція (повноваження щодо прийняття рішення про застосування до особи заходів забезпечення кримінального провадження належить до компетенції слідчого судді чи суду, крім виняткових випадків); тимчасовий характер (можуть тривати до закінчення кримінального провадження);

– класифікацію підстав застосування відсторонення від посади на дві групи: загальні, наявність яких є обов'язковою для всіх заходів забезпечення

кримінального провадження; спеціальні, які притаманні окремому заходу забезпечення кримінального провадження;

– класифікацію етапів прийняття рішення про застосування відсторонення від посади: підготовчий – включає в себе процес збирання та оцінку інформації, що дає можливість вважати про наявність достатніх підстав для необхідності застосування вказаного заходу примусу; робочий – безпосередньо пов'язаний із складанням та подачею прокурором, або слідчим за погодженням прокурора клопотання про застосування відсторонення від посади до слідчого судді чи суду; заключний етап – безпосереднє прийняття слідчим суддею чи судом рішення про застосування відсторонення від посади;

– критерії визначення вимог до підготовки клопотання про застосування відсторонення від посади: формальні вимоги, які стосуються дотримання змісту клопотання про застосування відсторонення від посади, яке повинно містити відомості визначені ч. 2 ст. 155 КПК України; процесуальні вимоги – стосуються безпосередньо необхідності доведення достатності підстав вважати, що підозрюваний, обвинувачений, перебуваючи на посаді, знищить чи підробить речі і документи, які мають суттєве значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливатиме на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджатиме кримінальному провадженню іншим чином;

– пропозиції, що стосуються доповнення однієї із підстав відсторонення від посади, визначеної п. 6 ч. 2 ст. 155 та ч. 1 ст. 157 КПК України і формулювання її таким чином «підозрюваний, обвинувачений, перебуваючи на посаді, знищить чи підробить, *приховає, вилучить* речі і документи, які мають суттєве значення для досудового розслідування»;

– зміст клопотання прокурора, або слідчого за погодження із прокурором про відсторонення від посади шляхом розмежування відомостей, які повинні міститись у клопотанні про застосування відсторонення від посади на стадії досудового розслідування та на стадії судового провадження, запропоновано заголовком ч. 2 ст. 155 викласти в такій редакції «У клопотанні про відсторонення

від посади під час досудового розслідування зазначаються:», а також скоротити перелік відомостей, які повинні міститись у клопотанні про відсторонення від посади на стадії судового розгляду, шляхом виключення відомостей про обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, оскільки зазначені відомості містяться в обвинувальному акті;

– класифікацію основних напрямків нагляду прокурора за дотриманням законності під час прийняття рішення про застосування відсторонення від посади: 1) виявлення та недопущення порушення прав підозрюваного, обвинуваченого, що передбачає перевірку наявності всіх умов та підстав для застосування щодо особи відсторонення від посади шляхом погодження або відмови у погодженні клопотань слідчого; 2) припинення порушення прав та законних інтересів осіб, зокрема шляхом подання відповідного клопотання про зміну, скасування чи продовження строку відсторонення від посади; подання апеляції на ухвалу суду про відмову застосування відсторонення від посади; розгляд скарг учасників кримінального провадження на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування під час застосування відсторонення від посади та участь у розгляді зазначених скарг слідчим суддею; вжиття відповідних заходів для відновлення порушених прав осіб; 3) здійснення самостійної перевірки наявності підстав для застосування відсторонення від посади, складання та подання відповідного клопотання до слідчого судді чи суду;

– підстави для скасування ухвали про відсторонення від посади, зокрема доповнивши ст. 158 КПК України ч. 4, та викласти її в такій редакції: «Ухвала про застосування відсторонення від посади припиняє свою дію після спливу строку дії ухвали про застосування відсторонення від посади, закриття кримінального провадження чи постановлення виправдувального вироку».

Ряд положень дістали подальшого розвитку, що розкрито за змістом дисертаційного дослідження.

Позитивним є використання дисертанткою іноземних праць, а також аналіз міжнародного законодавства в цій сфері.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, у наукових працях. Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у 9 наукових публікаціях, чотири з яких – статті у журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна стаття в іноземному науковому виданні, чотири тези наукових доповідей, опублікованих за результатами участі в міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Таким чином, проаналізувавши наукову дисертацію та фахові публікації Анастасієвої Вікторії Вікторівни з теми дослідження офіційний опонент підтверджує, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертанткою, у своїй більшості є обґрунтованими, переконливими, об'єктивними, достовірними та новими, та містять елементи наукової новизни.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації впроваджено та можуть бути використані у:

– *освітньому процесі* – під час написання окремих розділів підручників і навчальних посібників із навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Криміналістика», при підготовці лекцій і проведенні занять за відповідними темами (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 6 лютого 2023 року);

– *правозастосовній діяльності* – для підвищення ефективності застосування заходів забезпечення кримінального провадження у виді відсторонення від посади (акт впровадження Головного слідчого управління Національної поліції України від 13 грудня 2022 року).

Впровадження засвідчують акти, додані у додатках до дисертації.

Оцінка змісту дисертації. Структура роботи Анастасієвої В.В. відповідає встановленим вимогам. Дисертація структурована і складається з анотації, вступу, трьох розділів, та містить дев'ять підрозділів; висновків; списку використаних джерел та додатків.

Дисертація викладена державною мовою.

Авторка системно і логічно відобразила зміст наукового дослідження, який включає в себе послідовне вирішення проблем дисертації згідно предмета дослідження. Послідовно та змістовно розкриті мета та завдання дослідження з відображенням їх у висновках до розділів і загальних висновках, що сприяє легкості та цілісності сприйняття наукового доробку. Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження достатньо обґрунтовані здобувачкою в тексті поданої праці.

Анотація сформована стисло та лаконічно, зміст її відображає основні положення дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати представленого дослідження. Анотація викладена українською та англійською мовами.

У *вступі* визначено об'єкт і предмет дослідження, його мету та завдання, наведено актуальність обраної теми та відомості про апробацію результатів дисертації на профільних заходах.

Перший розділ дисертації «Теоретико-правові основи відсторонення від посади як заходу забезпечення кримінального провадження» присвячений характеристиці етапів становлення інституту відсторонення від посади у кримінальному судочинстві України, визначенню місця відсторонення від посади в системі інших заходів забезпечення кримінального провадження, аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання відсторонення від посади в кримінальному провадженні.

Виокремлено та розкрито значення відсторонення від посади в системі заходів забезпечення кримінального провадження, його зміст, мету та завдання. Як слушно зазначає здобувачка відсторонення від посади в системі заходів забезпечення кримінального провадження слід відносити до заходів кримінально-процесуального примусу, що не пов'язані з ізоляцією особи. Його застосування тягне за собою такий правовий наслідок як обмеження трудових прав та свобод підозрюваного, обвинуваченого, а в окремих випадках і прав

інших осіб. Мета його застосування нерозривно пов'язана із загальною метою заходів забезпечення кримінального провадження (ст. 70 дисертації).

Дисертантка досить якісно та широко здійснила аналіз міжнародного досвіду правового регулювання відсторонення від посади в кримінальному провадженні. Зокрема за основу було взято низку країн Європейського Союзу (Німеччини, Австрії, Франції, Польщі, Латвії, Болгарії), Великої Британії, а також північноамериканських держав (США, Канада), які відносяться до різних правових систем. На основі цього авторка констатувала, що в країнах романо-германської правової системи система заходів процесуального примусу, а також процедура їх призначення та виконання є схожою із вітчизняною кримінально-процесуальною процедурою застосування заходів забезпечення кримінального провадження, та залежить від таких критеріїв, як характер та тяжкість злочину, наявність інтересу до справи широкої громадськості, віку і характеру правопорушника тощо. Правова регламентація зазначених заходів міститься як в кримінально-процесуальних кодексах розглядуваних нами країн, так і в окремих законах. Натомість практика застосування окремих видів заходів примусу в англо-американській правовій системі дещо відрізняється від національної, зокрема в частині призначення такого заходу забезпечення кримінального провадження як відсторонення від посади (ст. 91 дисертації).

Другий розділ дисертації «Процесуальний порядок застосування відсторонення від посади як заходу забезпечення кримінального провадження» присвячено висвітленню мети та підстав застосування відсторонення від посади як заходу забезпечення кримінального провадження, процесуального порядку ухвалення рішення про застосування відсторонення від посади, його зміни та скасування.

Заслуговує на увагу розподіл авторкою підстав відсторонення від посади на дві групи: 1) загальні, наявність яких є обов'язковою для всіх заходів забезпечення кримінального провадження; 2) спеціальні, які притаманні окремому заходу забезпечення кримінального провадження (ст. 104 дисертації). Позитивним в процесі характеристики зазначених підстав є широке

використання дисертанткою матеріалів судових рішень як нашої держави так і рішень Європейського суду з прав людини, що в свою чергу підкріплює висновки і пропозиції зроблені здобувачкою в процесі такого аналізу.

Авторкою констатовано, що стадія підготовки слідчим чи прокурором клопотання про застосування відсторонення від посади має велике значення у процесі вирішення питання про застосування зазначеного заходу примусу (ст. 129 дисертації).

Цікавим є аналіз дисертанткою спеціального законодавства, яке регламентує процедуру відсторонення від посади суддів. Наголошено на важливості встановлення вимоги щодо вирішення питання про тимчасове відсторонення судді від адміністративної посади одночасно із вирішенням питання про тимчасове відсторонення його від здійснення правосуддя, оскільки в межах повноважень, які передбачаються зайняттям посади голови суду його заступника (заступників) він здійснює контроль за ефективністю діяльності апарату суду, сприяння виконанню вимог щодо підвищення кваліфікації суддів місцевого суду; внесення на розгляд зборів суду пропозицій щодо кількості та персонального складу слідчих суддів тощо, справедливо вважати, що після прийняття рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя залишаючись при цьому на адміністративній посаді він може чинити протиправний тиск на свідків чи інших учасників кримінального провадження, або іншим чином негативно впливати на хід досудового розслідування (ст. 134.135 дисертації).

На завершення цього розділу здобувачка здійснила характеристику процесуального порядку зміни та скасування заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді відсторонення від посади. Серед проблемних аспектів виокремлено та шляхів їх вирішення виділено: 1) необхідність розмежування підстав для скасування ухвали про відсторонення від посади, та по аналогії із запобіжними заходами передбачити автоматичне її скасування у разі спливу строку дії такої ухвали, закриття кримінального провадження чи постановлення виправдувального вироку, що дозволило б

спростити процедуру скасування відповідної ухвали, зокрема недоцільності звернення з клопотання про скасування відсторонення від посади за наявності таких підстав; 2) конкретизація порядку та підстав скасування ухвали про відсторонення від посади протягом строку її дії; 3) з аналізу положень ст. 158 КПК України, констатовано про відсутність норм, які б вказували на можливість скасування рішення про відсторонення від посади осіб, що призначаються Президентом України, що відповідно потребує його процесуальної регламентації.

Третій розділ дисертації «Гарантії захисту прав, свобод і законних інтересів особи під час застосування відсторонення від посади як заходу забезпечення кримінального провадження» детально розкриває питання здійснення прокурорського нагляду, відомчого контролю та судового контролю за дотриманням законодавства при здійсненні відсторонення від посади, як гарантій захисту прав, свобод і законних інтересів особи в кримінальному провадженні.

Здобувачкою цілком слушно зазначено, що в межах здійснення нагляду за діяльністю за дотриманням законності під час прийняття рішення про застосування відсторонення від посади до повноважень прокурора належать: 1) погодження або відмова в погодженні клопотання слідчого до слідчого судді чи суду про застосування відсторонення від посади; 2) звернення з клопотанням про відсторонення особи від посади що призначаються Президентом України; 3) звернення з клопотанням про відсторонення судді від здійснення правосуддя; 4) звернення з клопотання до слідчого судді, суду про продовження строку відсторонення від посади чи його скасування (ст. 172 дисертації).

Наголошено на важливості під час погодження клопотання про застосування відсторонення від посади прокурором додатково перевірити чи вірно зазначено посаду підозрюваного, обвинуваченого; чи встановлено всі обставин, що дають підстави вважати, що перебування на посаді підозрюваного, обвинуваченого сприяло вчиненню кримінального правопорушення (ст. 173).

Авторкою повно та ґрунтовно охарактеризовано особливості здійснення судового контролю за процедурою відсторонення від посади, зокрема констатовано, що він полягає у здійсненні наступних дій з боку слідчого судді чи суду:

1. Перевірки наявності правових підстав для застосування вказаного заходу. Зокрема такими підставами є: наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження; потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, дізнавача, прокурора; може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, дізнавач, прокурор звертається із клопотанням; наявність причинного зв'язку між кримінальним правопорушенням, яке інкримінується особі та посадою, яку вона займає; достатність доказів, які вказують на вчинення особою кримінального правопорушення; наслідки відсторонення від посади для інших осіб.

2. Оцінка всіх наявних у справі матеріалів та доказів, що свідчать про наявність підстав вважати, що особа, перебуваючи на посаді перешкоджатиме досудовому розслідуванню і судовому розгляду кримінального провадження, відшкодування заподіяної злочином шкоди або продовжить займатися злочинною діяльністю, пов'язаною з перебуванням на цій посаді, перешкоджати виконанню вироку.

3. Прийняття рішення про застосування до особи примусового заходу у формі відсторонення від посади, або ж про відмову у його застосуванні із обґрунтуванням такої відмови, а також про продовження чи відмову у продовженні строку відсторонення особи від посади.

4. Переглядати рішення про застосування до особи відсторонення від посади у разі подання клопотання про його скасування, та перевіряти законність дій органів досудового розслідування (ст. 207 дисертації).

Висновки, сформульовані дисертанткою, відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження. Авторкою використано значну кількість літературних джерел, законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти України та зарубіжних країн.

Таким чином, дисертація Анастасієвої Вікторії Вікторівни відповідає встановленим вимогам та є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальне наукове завдання.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Анастасієвої Вікторії Вікторівни щодо застосування відсторонення від посади у кримінальному провадженні, рекомендується використовувати для використання у діяльності закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, дослідниками при написанні статей та монографій, плануванні досліджень по даному напрямку, а також практичній діяльності органів досудового розслідування.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Анастасієвої Вікторії Вікторівни, водночас необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. На думку офіційного опонента, цікавими є пропозиції здобувачки про необхідність надання права дізнавачу під час розслідування кримінальних проступків подавати клопотання про застосування щодо особи відсторонення від посади (ст. 131 дисертації). Проте, зважаючи на особливості досудового розслідування кримінальних проступків, строки його проведення, потребує більш детального уточнення відповідна процесуальна процедура, яка запропонована дисертанткою.

2. У підрозділі 2.1 «Мета і підстави застосування відсторонення від посади як заходу забезпечення кримінального провадження» дисертантка на ст. 118

пропонує, на основі аналізу даних анкетування, до підстав застосування відсторонення від посади, які не було визначено нормами кримінального-процесуального закону віднести також: перешкоджання або ж протиправний вплив на проведенню ревізії, відомчих перевірок, незаконний вплив на проведення експертиз під час досудового розслідування, протиправне втручання в діяльність органів, які здійснюють кримінальне провадження, створення перешкод нормальній діяльності слідчого з метою ускладнення кримінального провадження. При цьому, авторкою не здійснено розширену характеристику зазначених підстав, що потребує детального роз'яснення на прилюдному захисті.

3. В підрозділі 3.2. «Здійснення відомчого контролю за дотриманням законодавства при застосуванні відсторонення від посади» дисертації дисертантка розглядає питання здійснення процесу керівництва досудовим розслідуванням з боку відомчих органів. Серед проблемних аспектів здобувачка виділяє необхідність розмежування процесуального статусу керівника органу досудового розслідування і прокурора (ст. 159 дисертації). Вбачається, що авторці слід надати більш ґрунтовні пропозиції щодо вказаної проблеми.

4. В тексті дисертації, авторка неодноразово звертає увагу на необхідність удосконалення норм, що стосуються особливого режиму досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану, зокрема в частині застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження як відсторонення від посади (ст. 206-207 дисертації). На прилюдному захисті потребують уточнення щодо запропонованих автором шляхів вирішення вказаного питання.

Разом з тим, незважаючи на вказані недоліки та дискусійний характер окремих положень, зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Анастасієвої Вікторії Вікторівни є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

1. Дисертація Анастасієвої Вікторії Вікторівни на тему «Відсторонення від посади як захід забезпечення кримінального провадження», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обгрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і формуванні висновків і пропозицій концептуального змісту щодо застосування відсторонення від посади у кримінальному процесі.

2. Дисертація «Відсторонення від посади як захід забезпечення кримінального провадження», за актуальністю, ступенем наукової новизни, обгрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. № 283), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка **Анастасієва Вікторія Вікторівна** заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент –

Провідний науковий співробітник
Приватної установи «Науково-дослідний
інститут публічного права»

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

«4» 07 2023 р.

Валентина ДРОЗД